

Toimetuselt

Käesolev *Idakirja* number, arvult kuueteistkümmnes, on eriline. Kõikide varasemate Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi aastaraamatute tegevtoimetaja oli Indrek Ude, kes tegi seda tööd ülima hoolikuse ja kohusetundega algusest peale peaaegu kakskümmend aastat. Tema käe all ilmus kokku viisteist köidet. Seda numbrit juba raskelt haigena toimetades katkes aga Indreku elutee ja toimetamise pidid üle võtma teised. Toimetamise uutele rööbastele saamine võttis aega ja sellepärast ilmubki käesolev aastaraamat mõningase hilinemisega topeltnumbrina 2023/2024.

Püüdsime jätta Indreku toimetajakäekirja võimalikult muutumatuna ja käia edasi mööda tema sissetallatud rada. Liiatigi jõudis ta ise siiski toimetada ligi poole siinsetest kaastöödest. Ka kujundus ja stiil on jäänud samaks ning sedagi on teinud samad inimesed, kes koos Indrekuga on aastaid *Idakirja* kokku pannud. Tulemus on nüüd teie käes ja loodame, et ka Indrek ise oleks sellega rahule jäänud.

Nagu ikka, pakub ka see number lugemist orientalistika mitmest valdkonnast, sisaldades üheksat artiklit, üht tõlget, kaht tähtpäevalugu ja nelja järelehüüet ning aastatel 2023–2024 eesti keeles ilmunud Ida-teemaliste raamatute ülevaadet.

Tähtpäevahõngulises avaartiklis vaatavad Tartu Ülikooli orientalistika-keskuse endine ja praegune juhataja Märt Läänemets ning Alevtina Solovyeva tagasi keskuse 30 aastale ning vaevad orientalistika olukorda ja arenguid tänapäeval. Emeriitprofessor Ott Kurs kirjutab turgi maailmast ja selle nimekast 19. sajandi uurijast, mitmeski vallas turkoloogia pioneerist Wilhelm Radloffist. Muistse Lähis-Ida rubriigis analüüsib Peeter

Espak II aastatuhande e.m.a algusest pärit Isini riigi kuninga Ur-Ninurta hümnid jumal Enkile ja tuvastab seal loomismüüdi tunnuseid. Tallinna Ülikooli Aasia õppesuuna juht arabist Helen Geršman kirjutab väheuuritud islamieelse araabiakeelse proosa vormist ja retoorikast ning sama ülikooli lektor Alice Volkonski analüüsib 11.–12. sajandi Andaluusia heebrea kuldajastu juudi autori Jehuda ben Šemu'el ha-Levi teost *Siion, kas Sa ei küsi oma vangide rahu järele?* Emeriitprofessor Tarmo Kulmar jätkab Peruu ühe tähtsama krooniku Inca Garcilaso de la Vega teose järjekordse peatüki kommenteeritud tõlkega, uurides seekord inkade ainujumalause võimalikkust. Emeriitdotsent Henn Käärik vaatleb Kartaago retseptsiooni Kolmanda Riigi ideoloogide ja ajaloolaste töodes. Vladimir Sazonov ja Sirje Kupp-Sazonov analüüsivad taas Mihhail Bulgakovi kuulsat romaani *Meister ja Margarita*, võttes seekord vaatluse alla müstilise numbri „50“ ning selle võimalikud konnotatsioonid Lähis-Ida religiooniloos. Üllar Petersoni artikkel keskendub Süüria Muslimite Vennaskonna alusideoloogide Muṣṭafā as-Sibā'ī ja Sa'īd Ḥawwā islamiteemalistele kirjutistele, mida lääne teaduses ei ole seni uuritud. Petersonilt on ka selle numbri kommenteeritud tõlketeos — Iraani kirjaniku Sadeq Hedayati novell *Karaji Don Juan*.

2024. aastal tähistasid kaks auväärset õpetlast, Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi auliige Märt Tānava ja kirjavahetajaliige Ott Kurs oma ümmargust sünnipäeva, mille puhul *Idakiri* avaldab nende isikulood. Tānavast kirjutab Tarmo Kulmar ja Kursist Hagani Gayiblı.

Kahjuks ei saanud ka seekord ilma järelehüüeteta. 2024. aastal lahkusid meie seast seltsi auliige Arvo Valton, liikmed Indrek Ude ja EAÕK piiskop Eelija (Ott Ojaperv) ning Saksamaa nimekas Lähis-Ida uurija, Tartu Ülikooli audoktor ja meie kauaaegne hea sõber Manfred Leonhard Georg Dietrich, kellest kirjutavad (samal järjestuses) Andres Herkel, Harri Ints, Leho Rubis ning Tarmo Kulmar.

Tavapäraselt lõpetab numbri eesti keeles ilmunud Ida-kirjanduse ülevaade, mis seekord hõlmab ajavahemikku 2023–2024.

Veel anname teada, et Tarmo Kulmar, kes on olnud Eesti Akadeemilise Orientaalseltsi aastaraamatu peatoimetaja alates 2008. aastast, on otsustanud kõrge ea tõttu käesoleva aasta septembrikuus ameti maha panna. Idakirja järgmise numbri panevad kokku juba uued toimetajad.

Idakiri jätkab ilmumist ning olgu see parim mälestus meie lahkunud seltsikaaslasest ja toimetajast Indrek Udest – tema kestma jääv pärand Eesti orientalistikas.

Tarmo Kulmar, peatoimetaja

Märt Läänemets, tegevtoimetaja kt